

3. Ложкіна А. Перманентна революція. Мистецтво України ХХ – початку ХХІ століття. Київ : ArtHuss, 2019. 544 с.

Кісь Алла

*аспірантка Полтавського національного
педагогічного університету імені В.Г.Короленка
(м. Полтава)*

ВИШИВКА ЯК ЗАСІБ ПРИЛУЧЕННЯ МОЛОДІ ДО УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ТРАДИЦІЙ

Питання прилучення молоді до здобутків української культури продовжує бути актуальним, особливо в умовах сьогодення, оскільки вирішуються завдання успадкування духовних і матеріальних надбань українського народу, розвитку духовності, моральної, художньо-естетичної, трудової культури, сприяє національно-свідомої особистості з високими моральними якостями.

Проблемі введення національного компоненту в систему освіти та підвищення ефективності навчально-виховного процесу присвячені дисертаційні дослідження Г. Кловак, Ю. Коломийця, О. Красовської, Т. Мацейків, Г. Майбороди, О. Малецької, В. Мусієнка, С. Павх, Л. Паламарчук. Не залишили поза увагою проблему використання традицій та звичаїв українського народу у виховання молоді видатні українські народознавці В. Гнатюк, О. Ковальчук, Ф. Колеса, М. Кравець, О. Кувеньова, В. Скуратівський, В. Супруненко та ін. Заслужують на увагу методичні праці з питань національного виховання шкільної молоді засобами українського народознавства (Т. Демянюк, О. Король, Р. Сеульський).

Метою статті є аналіз особливостей навчання молоді українській народній вишивці та можливостей її прилучення до надбань національної культури.

Національна культура впродовж багатьох століть творилася в народному середовищі, передавалася від покоління до покоління. У ній відбито історичне буття народу, спосіб його життя, діяльність, характер, психологія. Основними складниками національної культури є рідна мова, усна народна творчість, етнопедагогіка, релігія та вірування, мораль, побутові звичаї, святкові та інші обряди, природознавство рідного краю, його історія, народна медицина, народна архітектура, досвід традиційних трудових занять та народні промисли, народне мистецтво, національний одяг, українська кухня [3; 5–7].

Говорячи про вишивку як важливу складову народного мистецтва, можна констатувати той факт, що вона займала чільне місце у житті українського

народу. Як зазначає Д. Антонович у праці «Декоративно-прикладне мистецтво» [1], вишивка є найбільш поширеним видом оздоблення різних виробів.

Вишивка виконує різноманітні традиційні функції. Серед них важлива роль належить естетичній, пізнавальній, комунікативній, святковій, символічній функціям, а також зоровій передачі інформації від покоління до покоління. Різноманітний функціональний діапазон української народної вишивки лежить в основі поділу вишивки одягового, інтер'єрно-обрядового призначення на окремі типологічні групи, їх численні варіанти художнього вирішення.

В умовах сьогодення вишивальне мистецтво пов'язане з високою культурою орнаменту та колориту. Загалом, українська вишивка є унікальним мистецтвом, яке демонструє розвиток графічної, живописної культури народу, є одним з найдавніших, найулюбленіших і найпоширеніших видів декоративно-ужиткового мистецтва. У вишивці, як мистецтві всенародному, збережена колективна художня пам'ять.

Важливим завданням сьогодення є передача молоді здобутків української культури, зокрема і в сфері вишивального мистецтва. Це має безпосередній вплив на формування у молодого покоління українців національної самосвідомості [4, с. 86].

Ознайомлення з вишивкарством, як традиційним видом декоративно-прикладного мистецтва, спрямоване на формування знань про традиції української народної вишивки, про види вишитих виробів та регіональні особливості оздоблення виробів вишивкою, про знаки і символи в українській вишивці.

Вивчення основ побудови композиції у вишивці ґрунтується на формування знань з наступних питань: орнамент, види орнаментів; рапорт; композиція вишивки; кольори у вишивці; символічне значення кольору в українській вишивці; поєднання в композиції вишивки візерунка, кольорової гами, технік вишивання, фактури матеріалу; стилізація реальних форм; ескіз візерунка для вишивання; збільшення і зменшення візерунка для вишивання.

Ознайомлення з процесом виготовлення швейних виробів включає формування знань про види вишивальних швів (поверхнево-нашивні («штапівка», «хрестик», «занизування» тощо) та прозорі (мережка: «одинарний прутик», «подвійний прутик», «роздільний прутик»); лічильна гладь (пряма, коса, качалочки) та вільна гладь (художня, декоративна, біла)), їх графічне зображення та послідовність виконання.

У ході вивчення українського вишивкарства молодь вчиться вибирати виріб та візерунок для вишивання, визначати місце розташування візерунка на виробі, економно використовувати тканину, переносити візерунок вишивки на тканину, користуватися інструментами та пристосуваннями для вишивання.

Щодо опанування технологій виготовлення вишитих виробів, то підрастаюче покоління навчається здійснюють підготовку й виготовлення вишитих виробів у такій послідовності : 1) добір тканини, ниток, інструментів і пристосувань для вишивання; 2) розмічання та перенесення візерунка на тканину; 3) вишивання виробу; 4) обробка краю виробу; 5) остаточна обробка виробу; 6) догляд за вишитими виробами (прання, підкрохмалювання, прасування та його особливості).

Потрібно відмітити, що в основі навчання вишивкарству лежить проектно-технологічна діяльність. У творчому процесі виготовлення художніх виробів важливу роль відіграють пізнавальні процеси і потреби, зорове уявлення як дії, так і предмету діяльності, встановлення причинно-наслідкових зв'язків. Творча діяльність передбачає вирішення певних задач, і це досягається більшою мірою не простим сприйняттям, а на основі мисленевої діяльності, у результаті якої зі знань та умінь, які є наявними, робляться нові висновки [2].

Так, щоб визначитися із задумом майбутнього вишитого виробу, старшокласників залучають до відвідування діючих виставок народного мистецтва, опрацювання етнографічних джерел, літератури народознавчого спрямування, вивчення художніх особливостей вишитих виробів – орнаментів, композиції вишивки, колориту. Пошуки самостійних шляхів вирішення завдання, перегляд різних варіантів відривають учнів від зразка, дозволяють самостійно співвіднести умови діяльності та свої можливості.

У ході оволодіння художньою творчою діяльністю у старшокласників під час вивчення української народної вишивки складається особлива система організації чуттєво-вольового апарату : особливе бачення кольору, композиційне чуття, активне чи пасивне сприймання, низька чи висока емоційність на початковій стадії виконання килимарських робіт, організованість і т.д.

Щоб викликати у молоді інтерес до творчості, прагнення виготовляти художні вироби, доцільним є їх ознайомлення з культурно-побутовими традиціями регіону в умовах експозицій краєзнавчих музеїв, музеїв етнографії та побуту та інших центрів національної культури, де вони матимуть змогу розглянути кращі вишиті вироби знаних народних майстрів. Надзвичайний виховний потенціал матимуть зустрічі з майстрами мистецтв, адже вивчення методів роботи майстрів-прикладників позитивно впливає на формування художньо-творчої активності особистості.

Таким чином, українська вишивка є важливою складовою народного мистецтва та української національної культури загалом. Розгляд можливостей для прилучення молоді до здобутків національної культури засобами української вишивки показав, що у процесі вивчення вишивкарства можна ознайомити молодь з вишивкою як традиційним видом декоративно-ужиткового мистецтва, основами побудови композиції та колористики у вишивці та, безпосередньо,

самим процесом виготовлення вишитих виробів. У процесі прилучення підростаючого покоління до надбань національної культури засобами вишивального мистецтва вирішуються завдання набуття особистістю соціального досвіду, успадкування духовних та матеріальних надбань українського народу, розвитку духовності, моральної, художньо-естетичної, трудової культури.

Список використаних джерел :

1. Антонович Є. А., Захарчук-Чугай Р. В., Степанович М. Є. Декоративно-прикладне мистецтво. Львів : Світ, 1992. 272 с.
2. Волощук І. Концептуальні засади розвитку творчих здібностей школярів. *Трудова підготовка в закладах освіти*. 2003. № 3. С.4–9
3. Історія української культури / під заг. ред. І. Крип'якевича. Львів : Видання Івана Тиктора, 1937. 1036 с.
4. Кудря О. В. Виховання молоді в українських національних традиціях. *Мистецтво української вишивки – життєдайне джерело творчості, присвячене пам'яті Героя України, Заслуженого майстра народної творчості України В.С. Роїк* : матеріали наук.-практ. конф., (м. Полтава, 25–26 вересня 2014 р). Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2014. С. 85–89. URL : <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/7338>
5. Огієнко Іван. Українська культура : коротка історія культурного життя українського народу. Київ : Довіра, 1992. 141 с. : іл.
6. Супруненко В. П. Народина : витоки нації, символи, вірування, звичаї та побут українців. Запоріжжя : Берегиня, 1993. 136 с.
7. Українська культура : Лекції за редакцією Дмитра Антоновича / упор. С. Уляновська; Вст. ст. І. Дзюби; Перед. слово М. Антоновича; Додатки С. Уляновської. Київ : Либідь, 1993. 592 с. : іл.

Колінченко Владислав

*магістрант Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка
(науковий керівник – професор Є. Кулик)
(м. Полтава)*

МУЛЬТИМЕДІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ОЗНАЙОМЛЕННЯ СТУДЕНТІВ З РОБОТАМИ ВІДОМИХ ДИЗАЙНЕРІВ

Сучасна освіта має орієнтуватись на діяльнісні, розвиваючі технології, які формують у студентів уміння вчитися, оперувати і управляти інформацією, швидко приймати рішення, пристосовуватись до потреб ринку праці. Мультимедійні технології відкривають численні можливості підвищення ефективності навчального процесу. В даний час мультимедійні технології входять до провідних напрямів інформаційних технологій, які відносяться до